

C A R T A A U N
E X I L I A T C A T A L A

Resposta a una demanda d'impressions. Ell vol tornar.

Voldria saber quina és la situació actual del país i perspectives.

- Evocació de l'exili. Pas de la frontera (febrer 1939)

Què deixàvem? - La guerra: causes i pretextos. Resultats.

- La nostra fe catalana. - La Guerra Mundial: repercussions possibles sobre la nostra situació. (Evocació d'un altre comiat.)

Experiències de París. - El meu interlocutor a Mèxic: situacions diferents dels exiliats a Europa i a Amèrica.

- El problema del retorn. Com me'l vaig plantejar. Confirmació pressentiments. Desil.lusions. Compensació de sacrificis. Catalunya és ací; els catalans són ací. Cal prendre consciència d'aquesta realitat. L'exili: mèrits i defectes. Una situació a extingir.

- Actituds possibles a adoptar, en el retorn. Abstenció de tota col.laboració (però qualsevol cosa pot ésser col.laboració). Intentar d'intervenir per a evitar majors mals i obtenir petites concessions. Examen dels avantatges i inconvenients d'una i altra actitud: en les corporacions oficials, en els organismes semi-públics, en entitats i associacions privades: esportives, culturals, etc. Perill de crear una actitud reclosa o un nou carlisme, de conformar-nos amb commemoracions privades, planys retrospectius i reunions en enterraments. Problemes de dignitat, de comoditat, de covardia.

- La cosa més important és de saber què és Catalunya. Al.lusió a projecte de C. Esteva d'establir una anàlisi psico-biològico-econòmica de Catalunya. Es possible avui? Quins resultats ens donaria?

- Els 26 anys passats des de 1939 tenen un pes. Comparació amb anys Dictadura. Oblit dels equips polítics d'abans de la guerra. Dificultats que havien tingut per a fer-se una popularitat. Impossibilitat de dur a terme una tasca seguida (comp. entre anys Mancomunitat - indicar-los-, anys Generalitat (una etapa de 1932 a 1934; una altra de 1936 a 1938, sempre dificultades una i altra en planejament i realització normals. La guerra. La postguerra.)

- Evolució de Catalunya en els 26 anys - més els tres de guerra -. Evolució demogràfica. Composició actual del poble català. Habitants en total;

per Km 2., en les grans ciutats, en el camp. Nombre de joves - menys de 30 anys - i de gent madura. Divisió de les generacions: abans de la guerra - va extingint-se ràpidament -, durant la guerra - sacrificats, sovint escèptics o totalment apolítics -, i després de la guerra: incògnita actuació de la gent jove. Hipòtesis: comunisme, socialisme, democràcia cristiana, liberalisme republicà, dreta intel·ligent, tecnocràcia, opus, monàrquics? - Poca natalitat dels catalanistes (llevat confessionals) - Immigració. El gran problema. Importància creixent de la proporció dels immigrants. Procedència. Quina feina fan. No s'han limitat a Barcelona (citar nombres i proporcions) ni a les grans ciutats: àdhuc a petites poblacions i a la muntanya. La indústria, la construcció, la pagesia, la mineria: tot està supeditat, almenys en la simple mà d'obra, a l'aportació forastera. Necessitat absoluta: sense ells, no rutllaria.

Actitud que adopten els nouvinguts: davant la llengua; davant la societat; davant la convivència. Actitud dels catalans. (Al·lusió al llibre "Els altres catalans" i rebuda que ha merescut dels catalans i dels no-catalans.) Problema llengua el més agut. Perspectives. *Nuclau*

- Economia. Transformació per la tècnica. Desaparició velles indústries. (historial anys estraperlo, cupus i restriccions; fortunes injustes; fam dels obrers; importació massissa immigrants del Sud; emigració especialistes cap a Amèrica (Sao Paulo, Caracas) i després cap a Europa (Suïssa, França, Alemanya). Renovació importància tradicional rams diversos: metal·lúrgic, indústries químiques, construcció, que passen davant ram tèxtil. Floració parasitisme bancari; importància del crèdit. *Subminist.* Prèstecs, hipoteques, descomptes, pilotes. Influència de la desvaloració gradual sobre crèdit i sobre moral col·lectiva i individual. *Auge bancs.* Els catalans som aptes per a les finances? Història (B: de B., B. de C, etc.) Però alguns Bancs, ara, són catalans. Possibilitats d'una gestió bancària. Exemple Caixes d'Estalvi. Avantatges i inconvenients. Eclosió nous economistes. Joves financers. P.D. (renovació velles indústries en déficit). Tesis S. de Cr. (els catalans han d'intervenir a societats i empreses estatals?) Dificultat: manca pes polític i social catalans. No hi ha una massa obrera enquadrada i exigent.

- Espiritualitat. Evolució catolicisme (Joan XXIII i Pau VI després de Pius XII - recordar d'aquest l'encíclica després guerra.) Concili. Els catòlics catalans: actitud U.D.C., Carrasco, etc. i després guerra. Els sacerdots. Els bisbes catalans (o forasters) *Sacerdots. Lluís* El cas de Montserrat. Actitud Abat. Reaccions quan la seva expulsió.- Valentia actitud pro-

III
III
IX *Turisme*
X

testa contra injustícies socials i polítiques.

XII
- Catalanisme. Els problemes culturals: llengua i literatura. Al.lusió enquesta A. M. Badia. (Resultats?) Dificultats durant els darrers 26 anys: diferents etapes, de la prohibició total a l'actual plenitud (de llibres i gèneres literaris). Merits, defectes i perills gran influència editorial: traduccions i originals. Gran handicap per als llibres catalans: manca de premsa catalana (tasca utilíssima "Serra d'Or", "Cavall Fort" i "L'Infantil"; exemple altra premsa parroquial, etc., amb seccions en català; record feina que féu "En Patufet" en època que tampoc hi havia escoles en català -llevat de les particulars, raríssimes). Manca d'escoles. El català, proscriu de l'ensenyament. Extensió recent de cursos de llengua catalana; abunden els nous mestres.

any 1900
catch
Rw
XIII
- Reivindicacions culturals catalanes. Actitud que adopten en front d'aquestes: a) polítics catalans; b) homes destacats diverses branques; c) intel.lectuals i polítics castellans. Exigències mínimes catalanisme. El cas dels immigrants.

XIV
- Posicions socials: burgesia (conformisme, amb rares revoltes); petita burgesia (id., més disposada a la queixa); empleats i obrers especialitzats (més consciència política i social; poc pes en conjunt societat, actualment) i massa obrera (despolititzada: només podrien moure-la, avui, sindicats oficials). *l'actual sindicalisme "perfeccionista"*

XV
- Posicions polítiques. Enquesta circulada: què pensa la gent que ha d'ésser l'esdevenidor de Catalunya? Actitud alta burgesia (excepcions honorables: Omnium Cultural); id. petita burgesia i professions liberals (àdhuc empleats i obrers especialitzats); id. masses obreres (predomini immigrants: indiferència fet català; hostilitat instintiva fet llengua).

XVI
- Actitud enfront d'Espanya: extensió separatisme, com a moviment instintiu i sentimental. A l'oposat: actitud dels qui creuen que el problema català era artificial i que ja està resolt per sempre. Diàleg amb polítics oposició espanyols. Actituds obertes? En realitat, no ho senten gens; més aviat els molesta. Actitud general dels catalans interessats en política: manteniment autonomia i federalisme, que generalitzi les llibertats "regionals" i faci impossible prendre com a excepció favoritisme Estatut de Catalunya. *Valencià - mallorquí* Actitud enfront del règim: indiferència davant Monarquia (per raonament potser més probable i més fàcil d'implantar) i record nostàlgic, gens actiu, davant República.

Resum
evolutiu
anàlisi
XVII
- Què serà el demà? Quan podrà ésser? Anàlisi situació actual (Ridruejo i Camps) Cal esperar: no tenim força pròpia. Però, i després? Bé cal pre-

parar-se. La natura té horror del buit. Forces que poden substituir la que ara governa. Solució monàrquica. Solució dictadura militar. I a Catalunya? forces monàrquiques: inexistents, volen aliances amb catalanisme de dreta i esquerra. Manca equips de recanvi per a continuïtat situació actual. Descrèdit col.laboradors. Possibilitat de formar equip polític i governamental a Catalunya.

XVII - Condicions prèvies per a actuar: restabliment drets humans i polítics dels catalans. Unitat de Catalunya. Drets de la llengua. Llibertats fonamentals: opinió, premsa i propaganda. Situació actual "mass media". Incidència evolució tècnica en vida pública (al·lusió a "El món modern i nosaltres")

XVIII - Altres condicions polítiques: establiment d'un règim especial de govern per a Catalunya. Base: Estatut. (Problema Presidència, només al·ludit). Possible establiment d'aquest òrgan per acord partits, abans de consulta popular. Necessitat d'aquesta consulta per a legitimar nou sistema.

XIX - Examen possibilitats: dretes (gastades per col.laboració; manca de vertebració; substitució per grups de pressió econòmica); centre: democràcia cristiana (probablement un handicap seria tot confessionalisme, però també se'n desprendrien), esquerra liberal i democràtica (tradició important, record obra feta amb les dues Esquerres i A. C. R., prestigi Macià i Companys); esquerres: socialisme, poc important si no es desprèn de Madrid; sindicalisme anarquista o apolític: aliat natural petita burgesia esquerrana; extrema-esquerra (?): comunistes: possibilitats que presenten. Importància per a tots d'utilitzar massa de maniobra que són immigrants.

XX - Probable sortida: oferir una força de centre-esquerra, disposada a governar, que apartés la demagògia i presentés solucions concretes per a cada cas. Amplitud: dels demòcrates-cristians no infeudats a cap clericalisme als socialistes demòcrates, passant per esquerres liberals i socials. Aliats probables: sindicalisme renovat. Aliats possibles (estudiar si desitjables o no): comunistes.

XXI - Necessitat per al demà d'articlar aquesta força. Formació equips d'estudi dels problemes vitals. Essencialment: plantejar-se relació amb espanyols immigrants i amb Espanya. Aliats indispensables: forces liberals i renovadores a dintre Espanya; també els immigrants. Convertir hostilitat possible en cooperació. Interessar en democràcia activa: consells municipals, comitès de barri, per a salubritat, escoles, transports, etc.

Combinat - Relacions amb Val i Mòl - Elhany - Europe